

Dr. Boris Zver
Dr. Franjo Ruža
Dr. Miroslav Žugaj

Fakultet organizacije i informatike
V a r a ž d i n

PRIKAZ DJELOVANJA FAKULTETA ORGANIZACIJE I INFORMATIKE U RAZDOBLJU OD 1982 - 1989. GODINE

1. UVJETI DJELOVANJA FAKULTETA ORGANIZACIJE I INFORMATIKE

Obilježavanje 15. godišnjice djelovanja Fakulteta organizacije i informatike prilika je da se retrospektivno prikaže i analizira prijeđeni put, ukaže na najznačajnije razvojne pravce i akcije koje su doprinijele etabliranju Fakulteta kao visokoškolske institucije sa svim sadržajima neophodnim za njegovo djelovanje.

Korisno je da se tom prilikom interpretiraju činjenice koje su bile podloga za donošenje značajnijih odluka iz područja djelovanja Fakulteta kao: znanstveno-nastavna djelatnost, znanstvenoistraživačka djelatnost, izdavačka djelatnost, suradnja s drugim fakultetima, poduzećima, privrednim asocijacijama i dr.

Treba posebno naglasiti da se koncem sedamdesetih godina i početkom osamdesetih godina nastupile značajne promjene kako izvan Fakulteta tako i unutar njega, koje su imale i još uvijek imaju utjecaj na rad i djelovanje Fakulteta. Tako su već u toku studija druge generacije studenata Fakulteta nastupile značajne promjene u obrazovnom sustavu, u organizaciji financiranja, položaju visokoškolskih organizacija i dr. Pri tom se valja prisjetiti promjena što je donijela reforma školstva, promjena u oraganizaciji SIZ-ova¹ povezivanja znanstvenog i nastavnog rada i dr.

¹ Ima mišljenja da među promjene koje su se dogodile u okruženju Fakulteta, prije svega, valja ubrojiti i osobito uvažiti reorganizaciju sistema SIZ-ova usmjerenog obrazovanja. Naime, njihov veliki broj se smanjivao. Tako je npr. od ranija četiri SIZ-a nastao jedan SIZ usmjerenog obrazovanja u djelatnosti bankarstva, službe društvenog knjigovodstva, osiguranja imovine i osoba, ekonomskih i knjigovodstvenih usluga i ostalih finansijskih organizacija SR Hrvatske unutar kojeg Fakultet ostvaruje slobodnu razmjenu rada.

Unutar Sveučilišta u Zagrebu tokom 1982/83. godine sprovedena je racionalizacija mreže visokoškolskih organizacija. Primjena člana 183. Zakona o usmjerenom obrazovanju SR Hrvatske (1982. godine) po kojem u istom sveučilištu ne mogu dvije visokoškolske organizacije izvoditi istorodne ili srodne (slične) programe, dovela je u pitanje djelovanje Fakulteta na znanstvenom području ekonomije. Ona je zahtijevala potrebu energične i potpune preorijentacije na informatiku. O potrebi orijentacije na informatiku bilo je ne samo govora nego i konkretnih akcija već 1968. godine. Ali, tada (1982.god) nije smjelo biti više oklijevanja i samo mnogobrojnih akademskih rasprava. Morale su biti hitno poduzete posve konkretne akcije.²

Jedna od sasvim konkretnih akcija bila je izrada "Koncepta programa za obrazovanje diplomiranog organizatora-informatičara (VII/1 stupanj)".³

Zajednica organizacija udruženog rada visokog obrazovanja i znanstvenih organizacija ekonomskih znanosti u SR Hrvatskoj, u suradnji s Privrednom komorom SR Hrvatske, organizirala je javne rasprave o nastavnim programima svojih članica. U udruženom radu održane su javne rasprave, i to: u Osijeku 3.6.1983, u Rijeci 17.6.1983 i 29.6.1983. u Splitu. Organizatori ovih rasprava bile su i regionalne privredne komore. Smatrali smo potrebnim organizirati takvu raspravu i u Varaždinu. Ona je održana 30.6.1983. U rujnu iste godine takva rasprava održana je i u Karlovcu.⁴

S obzirom na izobrazbu informatičkih kadrova u SR Hrvatskoj, bilo je nelogično da ovim programima nije pružena mogućnost rasprave članicama Zajednice udruženog rada za međusobnu plansku i poslovnu suradnju u informatičkoj djelatnosti u SR Hrvatskoj. Zato raspravu u Tuheljskim Toplicama 8.07.1983. treba tako i shvatiti.

2 Odmah nakon stupanja na snagu Zakona o usmjerenom obrazovanju SR Hrvatske, na prijedlog rukovodstva Fakulteta, uz podršku Aktiva SK FOI, Znanstveno-nastavnog vijeća i Zbora radnika, formirano je 9 radnih grupa za provođenje akcija vezanih uz primjenu Zakona. Osobito je bila aktivna Radna grupa za definiranje razvojne koncepcije i profilacije Fakulteta. U toku rada Grupa je imala više sastanaka i dogovora. Oni su rezultirali većim brojem pisanih priloga i materijala na temelju kojih su se usuglašavali stavovi. Navodimo ove pisane priloge:

- a) Teze za raspravu o razvojnoj koncepciji i profilaciji Fakulteta, FOI Varaždin, studeni 1982 (str. 13),
- b) Programska orijentacija Fakulteta organizacije i informatike, FOI, Varaždin, travanj 1983 (str. 19),
- c) Koncept programa za obrazovanje diplomiranog organizatora-informatičara (VII/1 stupanj) (Materijal za javnu raspravu), Osijek, Rijeka, Split, Zagreb, 1983 (str. 46),
- d) Profiliranje organizacijsko- informatičkih kadrova s osvrtom na prijedlog programske orijentacije Fakulteta organizacije i informatike Varaždin, Tuheljske Toplice, 7. i 8. 07. 1983. Osim ovih materijala sastavljeni su i:

- e) Prijedlog proširene Radne grupe za definiranje razvojne koncepcije i profilacije Fakulteta, FOI, Varaždin, 7.01.1983. (str. 8) (prilog toč. 1. sjednice ZNV od 11.01.1983),
- f) Prijedlog Zajednice organizacija udruženog rada visokog obrazovanja i znanstvenih organizacija ekonomskih znanosti SR Hrvatske za smjerove i sadržaje studija (Radni materijal za X. sastanak proširene Radne grupe za definiranje razvojne koncepcije i profilacije Fakulteta), FOI, Varaždin, siječanj 1983 (str. 7).

3 Fakultet je neprestano angažirao svoje nastavnike na poboljšanju nastavnog programa. Još veći angažman na tom polju inicirao je spomenuti Zakon. U žarištu napora nastavnika, a osobito rukovodstva FOI, bilo je neprekidno traženje "prave" profilacije i identiteta. To je ujedno, u velikoj mjeri, bilo pitanje uopće organizacije i informatike. Ono je imalo važnost ne samo za programsku orijentaciju Fakulteta, nego i za njegov budući položaj, posebno glede člana 183. Zakona o usmjerenom obrazovanju.

4 Prilikom posjete privrednoj komori u Bjelovaru 2.6.1983. održana je rasprava o nastavnim programima Fakulteta s nešto manjim brojem učesnika.

U svim ovim raspravama Fakultet je uzeo vrlo aktivno učešće. Bez lažne skromnosti, možemo reći da su u svim ovim raspravama naši programi dobro prošli.

Kad je u pitanju programska orijentacija Fakulteta, nepravedno bi bilo ne spomenuti još neke rasprave. Na tim raspravama bilo je govora o položaju Fakulteta i obrazovnim programima. Jedna rasprava održana je 22. listopada 1982, a prisustvovali su joj predstavnici udruženog rada i društveno-političkih zajednica regije Varaždin.⁵

Interesantna rasprava vođena je na savjetovanju "Organizacijski i informatički kadrovi u procesu reforme visokog obrazovanja", koje je održano 16. prosinca 1982. godine u Varaždinu.⁶

d) Fakultet treba da bude središte okupljanja svih znanstvenih i istraživačkih potencijala iz područja organizacije rada i privredne informatike u SR Hrvatskoj i šire.

U okviru Sveučilišta u Zagrebu tokom 1982. godine, a posebno 1983., tekle su akcije za priznavanje informacijskih znanosti kao novog znanstvenog područja u službenoj klasifikaciji znanosti. Što više, bilo je inicijative za njihovo priznavanje već 1979. godine. Želimo podsjetiti da se i naš Fakultet aktivno uključio u te procese priznavanja, Naime, dopisom Sveučilištu od 20.03.1982. podržali smo prijedlog uvođenja područja informacijske znanosti u oblast društveno-humanističkih znanosti. U skladu s odlukom Znanstveno-nastavnog vijeća FOI predložili smo da pod "informatičkim znanostima razumijevamo one znanosti koje se bave sustavnim proučavanjem procesa emisije, prikupljanja, odabira, strukturiranja i organizacije, vrednovanja, obrade, pohrane, pronalaženja, prijenosa, raspačavanja, tumačenja, korištenja i zaštite podataka i informacija, projektiranja i izgradnje informacijskih sistema, kao i društvenog komuniciranja u svim njegovim oblicima."

-
- 5 Za ovu je raspravu sačinjen pisani materijal pod naslovom: "Kratak pregled razvoja Fakulteta organizacije i informatike i njegov položaj u odnosu na Zakon o usmjerenom obrazovanju", FOI, Varaždin, listopad 1982 (str.30). Na ovoj raspravi, između ostalog, donijeti su sljedeći zaključci: 1. Sudionici sastanka složili su se da je Fakultet organizacije i informatike imao značajan utjecaj na razvoj organizacija udruženog rada Zajednice općina Varaždin, a posebno na razvoj organizacija udruženog rada i izvan Zajednice općina. 2. Fakultet se nije razvijao brzo i potpuno nego u mogućnostima i potrebama. 3. U svom razvoju Fakultet je uvijek imao podršku udruženog rada i društveno-političkih organizacija regije jer je svoje nastavne planove i programe prilagođavao potrebama i mogućnostima organizacija udruženog rada. 4. U sadašnjoj fazi razvoja Fakulteta, kada su ostvarene kadrovske, materijalne i druge pretpostavke za njegov razvoj, potrebno je da udruženi rad i društveno-političke organizacije regije nastave s takvom podrškom radi još kvalitetnijeg razvoja. To zapravo znači da treba otvoriti jednu novu fazu u razvoju ove visokoškolske institucije. 5. Primjena Zakona o usmjerenom obrazovanju zahtijeva da se ubrzano radi na profiliranju Fakulteta, odnosno na programima Fakulteta. U profiliranje se treba uključiti i udruženi rad. Za ovo valja angažirati sve subjektivne snage kako bi se akcija profiliranja završila u dogovorenim rokovima.
- 6 Kao prvo, čitaoca upućujemo na Zbornik radova s tog savjetovanja koje je organizirao Fakultet. Kao drugo, na toj raspravi, između ostalog, je zaključeno: a) Fakultet bi trebao, u procesu usklađivanja svoje znanstveno-nastavne djelatnosti transformirati programe organizacijskog i informatičkog studija na višu razinu usklađenosti s tekućim i razvojnim potrebama udruženog rada. b) Fakultet razvija uspješnu suradnju i neposrednu slobodnu razmjenu rada s korisnicima njegovog znanstveno-nastavnog, istraživačkog i stručnog rada. c) Fakultet je i do sada respektirao društvene zahtjeve prema udruženom radu, znanosti i obrazovanju i ažurno usklađivao svoj organizacijski i kadrovski sastav, zavisno o društvenim potrebama i zahtjevima.

Nakon što je u jesen 1983. godine ovo područje priznato i uvršteno u spomenutu klasifikaciju, Znanstveno-nastavno vijeće Sveučilišta u Zagrebu formiralo je radnu grupu na čelu s tadašnjim prorektorom koja je trebala pripremiti prijedlog studijskog programa za informacijske znanosti kao i nazive smjerova odnosno stručni naziv završenih studenata. Radnu grupu sačinjavali su predstavnici Fakulteta organizacije i informatike, Ekonomskog fakulteta, Elektrotehničkog fakulteta, Pravnog fakulteta i Prirodoslovno-matematičkog fakulteta. Predstavnici ovih fakulteta strogo su vodili računa da studijski sadržaji budu primjereni društveno-humanističkoj oblasti u koju su informacijske znanosti uvrštene kao područje. Sve discipline razvrstane su u opće programske sadržaje, jezgru informacijske znanosti, pomoćne discipline i discipline primjene.

Opće programske sadržaje sačinjavaju predmeti: Strani jezik, Sociologija s marksističkom filozofijom, Politička ekonomija, ONO i DSZ, Tjelesni odgoj.

Jezgru informacijske znanosti (zajedničke sadržaje) čini 10 studijskih disciplina: Znanost o informaciji, Osnove informatike, Teorija informacijskih sistema, Komunikologija, Informacijsko-- dokumentacijski sistemi, Teorija klasifikacije, Metode programiranja i programski jezici, Socijalna psihologija za informatičare, Strukturiranje i organiziranje informacija, Oblikovanje baza podataka.

Pomoćne discipline sačinjavali su predmeti: Građa računarskih sistema, Organizacija obrade podataka s analizom sistema, Mreže računala, Projektiranje informacijskih sistema, Operativni sistemi, Teorija odlučivanja, Metode simulacije i prognoziranja, Pravo za informatičare.

Discipline primjene obuhvaćale su: Društveni informacijski sistemi, Informacijski sistemi u proizvodnji, Informacijski sistemi u marketingu, Informacijski sistemi računovodstva i financija, Informacijski sistemi društveno-političkih zajednica, Informacijski sistemi u bankarstvu i osiguranju.

Nakon potrebnih usuglašavanja o nacrtu programa u Sveučilištu u Zagrebu bilo je potrebno pribaviti suglasnosti Zajednice sveučilišta SR Hrvatske i preko Samoupravne interesne zajednice usmjerenog obrazovanja u djelatnosti bankarstva, službe društvenog knjigovodstva, osiguranja imovine i osoba, ekonomskih i knjigovodstvenih usluga i ostalih financijskih organizacija udruženog rada.⁷

Rasprava unutar spomenutog SIZ-a odvijala se višekratno i to u Programskom savjetu 09. Nakon svih tih usuglašavanja Sveučilište u Zagrebu i Zajednica sveučilišta SRH osnovalo je Zajedničko znanstveno-nastavno vijeće informacijskih znanosti, a Fakultetu organizacije i informatike Varaždin povjerilo izvođenje nastave na dodiplomskom studiju. SIZ usmjerenog obrazovanja prihvatio je nastavne programe i usvojio smjerove: Projektiranje informacijskih sistema, Komunikologija, INDOK te stručne nazive informatičar (VI/1) i diplomirani informatičar (VII/1).⁸

7 U kreiranju, pripremanju i donošenju predloženog programa, koji je po sadržaju trebao, ipak, zadovoljiti sve zainteresirane unutar Sveučilišta u Zagrebu, sastavljen je jedan kompromisni program, koji je zahtijevao da ga se dopuni, preradi, jednom riječju poboljša.

8 Prema Zakonu o usmjerenom obrazovanju SR Hrvatske nastava po novim programima trebala je započeti školske godine 1983/84. Nažalost, to se nije uspjelo pripremiti. Novi programi počeli su se realizirati u studijskoj 1984/85. godini.

Prijelaz s područja ekonomije na informacijske znanosti donio je, s jedne strane, čitav niz problema. Bili su to, u prvom redu, kadrovski problemi (koji još ni danas nisu u cijelosti riješeni), problemi nove, suvremene kompjutorske opreme i znatni troškovi. S druge strane, taj prijelaz je donio novu afirmaciju Fakulteta. Konačno, bio je priznat studij informatike, riječ (pojam) koja se nalazi u imenu Fakulteta. Time Fakultet postaje i jedinstvena obrazovna institucija kako u SRH tako i u SFRJ.

Napominjemo da su u vezi sa službenom nomenklaturom zanimanja, paralelno, poduzimane praktične akcije za priznavanje zanimanja, najprije organizator-informatičar, a kasnije informatičar, te organizator, u Zavodu za prosvjetno-pedagošku službu SR Hrvatske.

Fakultet je u razdoblju 1982-1989. otvarao procese za priznavanje organizacije kao znanstvenog područja. Kao što smo to već više puta naglašavali, ocjenjivali smo i ponovno ocjenjujemo da ni to neće ići bez problema. Sveučilištu u Zagrebu te Republičkom komitetu za znanost, tehnologiju i informatiku uputili smo više prijedloga u tom smislu. Aktivno smo sudjelovali od 1986. godine na izradi novog prijedloga klasifikacije znanosti koja, nažalost, ni do sredine 1989. godine nije bila prihvaćena.⁹ Pri tom su predstavnici Fakulteta uspjeli dogovoriti s predstavnicima Fakulteta strojarstva i brodogradnje Zagreb da se organizacija uvrsti u društveno-humanističku oblast.

U tim nastojanjima Fakultet je zajedno s Fakultetom strojarstva i brodogradnje organizirao u Varaždinu od 8-10. lipnja 1989. godine memorijal "Aleksandar Đurašević" pod naslovom: "Organizacija - znanost i struka u suvremenom društvu".¹⁰

Vanjskim promjenama morao se Fakultet prilagođavati u svojoj poslovnoj a još više razvojnjoj orijentaciji.

Napuštajući ekonomska usmjerenja i uvodeći informatička, trebalo je stvoriti pretpostavke za uspješno funkcioniranje. U tom smislu trebalo je nabaviti suvremeniju i po kapacitetima bolju opremu prilagođenu izvođenju nastavnog procesa, stvoriti prostorne uvjete za izvođenje različitih oblika nastave.

U toku 1985. godine instalirano je računalo DELTA 4580 kapaciteta 2 MB centralne jedinice glavne memorije s 11 terminala te 3 mikroračunala Partner. Uz to nabavljena je i određena programska podrška (operativni sistem DELTA/V, programski prevodioci za COBOL, FORTRAN, BASIC, PASCAL te programske podrške za rad s bazama podataka IDA BAZA, IDA EKLAN, IDA COGEN, ULTRA, MANTIS). Uz

9 Na znanstvenom savjetovanju "Znanstvena i metaznanstvena mjerila klasifikacije znanosti u sveučilišnoj znanstveno-nastavnoj praksi" u Zagrebu, koje je održano od 9-11. lipnja 1987., naši nastavnici M. Žugaj, D. Radošević i S. Kapustić nastupili su s referatom: "Organizacija kao znanstveno područje" (objavljeno u "Sveučilišnom vjesniku" No.512-514, Zagreb, 1.07.1987, str. 37-43).

10 Vidjeti: Zbornik radova III. memorijal "Aleksandar Đurašević", ORGANIZACIJA - Znanost i struka u suvremenom društvu, I. dio (str. VI+115) i II. dio (str. VI+207), Varaždin, 8-10. lipnja 1989. Ne treba smetnuti s uma da Fakultet surađuje godinama s Visokom školom za organizaciju dela Kranj, Fakultetom organizacionih nauka Beograd, Višom školom za organizaciju rada Novi Sad i Višom školom za informatiku i primjenjenu statistiku (sada u sastavu Više ekonomske škole Beograd). U razdoblju od 1982-1989. s tim školama organizirali smo 3. jugoslavenski simpozij organizacije rada u Varaždinu (travanj, 1984) i 4. jugoslavenski simpozij organizacije rada u Novom Sadu (prosinac 1987).

adaptaciju jedne specijalizirane učionice (informatički praktikum) stvoreni su uvjeti za vježbe studenata.

Nabava opreme realizirana je u suradnji s udruženim radom (Autotransport Varaždin, Varkom Varaždin, SIZ za stambeno- komunalnu djelatnost Varaždin te Višom geotehničkom školom Varaždin). Od tada do danas ta se oprema nadopunjavala i obogaćivala.

Daljnje aktivnosti Fakulteta, radi kvalitetnijeg toka nastavnog procesa, bile su u osiguranju nastavnog kadra, osobito iz područja informacijskih znanosti, izradi i razradi nastavnih planova i programa, te nastojanjima da se djeluje na upisnu politiku, na izvođenje nastave, posebno vježbi. Tako navodimo da je u proljeće 1988. godine formirana komisija koja je trebala pripremiti novi nastavni plan i program za studijsku 1989/90. godinu. Nažalost, to nam nije uspjelo pripremiti za spomenutu godinu, pa smo taj cilj vremenski pomaknuli na 1990/91. god.

2. ZNANSTVENO-NASTAVNA DJELATNOST

Fakultet je, prije svega, znanstveno-nastavna a zatim znanstveno- istraživačka organizacija. Primarni zadatak postojanja Fakulteta kao nastavne organizacije je u obrazovanju i odgajanju kvalitetnih visokoškolskih kadrova.

Kvalitetu kadrova moguće je postići polazeći od upisne politike, kvalitetnih izvedbenih planova i programa, kvalitete izvođenja nastavnog procesa, korištenjem adekvatne literature i dr.

Stoga se unutar ove problematike treba barem sintetički osvrnuti na problematiku upisa, nastavne planove i programe, postdiplomski sudij i permanentno obrazovanje.

2.1. Upisna politika

Upisna politika trebala bi obuhvatiti animiranje učenika srednjih škola,¹¹ upis kvalitetnih studenata, određivanje njihova broja, provjeru znanja.

Može se slobodno konstatirati da je upisna politika u cijelom razdoblju od 1982-1989. godine bilo za ekonomske odnosno informatičke kadrove bila izvan značajnog utjecaja Fakulteta. Naime, u okviru određenih koordinacija na republičkoj razini dogovarale su se upisne kvote. Utjecaj Fakulteta svodio se na to da u uvjetima već dogovorenih kvota, na temelju vlastitih argumenata, predloži određeno povećanje

11 Želimo istaći da su u razdoblju od 1982-1989. poduzimani koraci u vezi s upisom u I. godinu. Tako je npr. 27.05.1982. pozvan velik broj organizacija udruženog rada u Fakultet na razgovor s temom: "Što je novo o upisima na fakultet (u vezi sa Zakonom o usmjerenom obrazovanju)"? U to vrijeme upućivano je između 1000-2000, a u ponekim godinama i više, na razne adrese (ponajviše na srednjoškolske centre) "Informacija o studiju". Neprekidno smo održavali kontakte sa sredstvima javnog informiranja. U jesen 1988. uputili smo pismo na oko 180 srednjoškolskih centara u SR Hrvatskoj, SR Sloveniji i SR Bosni i Hercegovini. U pismu smo im ponudili suradnju. Pozvali smo ih da s učenicima posjete Fakultet kako bi se upoznali s našim programima, opremom i drugim uvjetima studija. Ovom pozivu odazvalo se 9 škola. U lipnju 1982. Fakultet je prvi puta organizirao besplatne konzultacije za klasifikacijski ispit. One su zamišljene kao pomoć kandidatima za upis u prvu godinu zbog toga što su se od tada svi kandidati morali podvrgnuti klasifikacijskom ispitu. Ocjenjuje se da su konzultacije bile od posebne koristi za kandidate studija uz rad. Ove konzultacije održavamo redovno, dosada, svake godine.

kvote upisa. Fakultet je predlagao smjerove na području ekonomije za koje je utvrdio istraživanjem da su deficitarni (organizacija tržišnog poslovanja, organizacija računovodstvenog i financijskog poslovanja, ekonomika OUR-a). Postepeni prelazak na informatičko područje uvjetovao je i postepeno smanjivanje upisa na ekonomskim smjerovima. To je bilo povezano sa statusom studenata, njihovim pravima, kao i kadrovskom strukturom nastavnika.

Klasifikacijski ispit kojem se podvrgavaju studenti prilikom upisa predstavlja poseban problem. Budući da je Fakultet bio i još je uvijek u okviru Zajednice ekonomskih fakulteta, to su klasifikacijski ispiti bili isti za ekonomske fakultete i naš Fakultet. Neadekvatnost tog klasifikacijskog ispita posebno je došla do izražaja kod upisa informatičkih kadrova. Naime, nepostojanje vertikalne povezanosti u obrazovanju informatičkih kadrova stvaralo je poteškoće u koncipiranju posebnog klasifikacijskog ispita za informatičke kadrove, pa se time stvaraju nepovojne okolnosti za selekciju kvalitetnih budućih studenata.

Prelaskom na novo znanstveno područje informacijskih znanosti Fakultet upisuje redovne studente i studente studija uz rad na smjerove Obrada podataka (VI/1) i Projektiranje informacijskih sistema (VII/1).

Ograničavajući faktor upisa svakako je taj što Varaždin nema studentski dom već su studenti smješteni jednim dijelom u đačkom domu, a većim dijelom u privatnim stanovima.

2.2. Nastavni proces na dodiplomskom studiju

Nastavni proces sastoji se od predavanja, seminara, vježbi kao grupnih oblika rada sa studentima te individualnih oblika u vidu konzultacija. Za sve studente postoji obavezna praksa u organizacijama udruženog rada, gdje moraju realizirati određeni program. To je posebno bilo naglašeno na ekonomskim usmjerenjima.

Svi studenti informatičkih smjerova obavezni su provesti određeni dio vježbi na kompjutoru. Te se vježbe organizirano izvode pod nadzorom nastavnika.

U toku studija studenti su dužni izraditi samostalno seminarski rad, a na kraju diplomski rad. Rad mora biti multidisciplinarno orijentiran i obrađivati tematiku iz prakse.

2.3. Permanentno obrazovanje

Potrebe za permanentnim obrazovanjem postaju sve veće, a posebno u uvjetima brzih promjena u razvoju znanosti, tehnike i tehnologije. Ovo je posebno potrebno za područje informacijskih znanosti.

Da bi trajno i što potpunije Fakultet bio prisutan na području obrazovanja informatičkih kadrova, formirao je školske 1986/87. godine Centar za permanentno obrazovanje.¹² Centar uspješno djeluje organizirajući do sada niz seminara za različite organizirane skupine interesenata.

12 I ranije je Fakultet organizirao čitav niz seminara (npr. 1983. god. za potrebe RO "Mundus-Florijan Bobić" održan je seminar o organizaciji tržišne funkcije, 1982. god. dva seminara za "Elektru" Varaždin, seminari za potrebe "Varteksa", SDK Hrvatske, za Privrednu komoru regije Varaždin itd.). No, ocijenjeno je da se ta djelatnost mora podići na višu razinu.

Smatramo da u suvremenim uvjetima razvoja znanosti upravo ovaj oblik obrazovanja sve više dobiva na značenju.

2.4. Postdiplomski studij i doktorati

Radi zaokruživanja djelatnosti Fakulteta organiziran je školske 1981/82. godine upis prve generacije postdiplomskog studija "Samoupravno organiziranje i odlučivanje u udruženom radu". Fakultet je do sada upisao na ovaj postdiplomski studij četiri generacije postdiplomata. Postdiplomanti koji su završili ovaj studij stekli su znanstveni stupanj magistra ekonomskih znanosti. Kako je Fakultet u svojoj orijentaciji napuštao ekonomsko područje, tako nije više upisivao nove generacije postdiplomata na ovom smjeru.

S obzirom da je Fakultet organizacije i informatike, odlukom Sveučilišta u Zagrebu, bio uključen u procese završavanja studija "Bibliotekarstvo, dokumentacija i informacione znanosti", bilo je logično da on poradi i na novom nastavnom planu. (Zadnja generacija ovih postdiplomata upisana je 1979/80). Prekid rada ovog studija iskorišten je za analizu stanja i kadrovskih potreba na ovom području. U kontaktima sa širokim krugom stručnjaka iz udruženog rada, kao i znanstvenih radnika koji rade na ovom području, te stručnjacima koji su završili ovaj studij, pa i budućim kandidatima zainteresiranim za studij, prikupljena je značajna količina informacija. Analiza ovih informacija pokazala je veliku ulogu ovog studija u osposobljavanju informatičkih kadrova. Ujedno se uvidjelo da postoji potreba reorganizacije režima studija te nastavnog plana i programa.

Priznavanjem znanstvenog područja informacijskih znanosti i konstituiranjem Zajedničkog znanstveno-nastavnog vijeća informacijskih znanosti koje danas djeluje kao Znanstveno- nastavno vijeće Fakulteta organizacije i informatike Varaždin u proširenom sastavu, stvoreni su uvjeti za otvaranje Zajedničkog postdiplomskog studija informacijskih znanosti.

U jesen 1985. godine upisana je prva generacija postdiplomata "Informacijskih znanosti", i to na smjerove:

- Arhivistika,
- Informacijski sistemi i
- Komunikologija

Iduće školske godine upisani su postdiplomanti na ove smjerove i Muzeologiju, a 1987. upis je obavljen i na smjeru Bibliotekarstvo.

Nosilac studija je Fakultet organizacije i informatike Varaždin, a suorganizatori Pravni fakultet Zagreb, Fakultet političkih nauka Zagreb, Filozofski fakultet Zadar, Referalni centar Sveučilišta u Zagrebu Zagreb, Sveučilišna nacionalna biblioteka Zagreb, Viša grafička škola Zagreb, Arhiv Hrvatske i Muzejski dokumentacijski centar.

Organiziranjem ovog postdiplomskog studija željelo se uz dodiplomski studij informacijskih znanosti stvoriti uvjete za razvoj znanstvenog područja informacijskih znanosti kao i stvaranje znanstvenog podmlatka na ovom području.

Fakultet još od 1978. godine ispunjava uvjete za provođenje postupka stjecanja doktorata znanosti iz područja ekonomije. Do sada su doktorirala dva kandidata od kojih jedan u razdoblju 1982-1989 (1987).

Odlukom Sveučilišta u Zagrebu od 1987. godine Fakultet je ovlašten za provođenje postupka stjecanja doktorata iz znanstvenog područja informacijskih znanosti. Od tada do 30.06.1989. doktoriralo je 7 kandidata.

3. ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST

Jednu od bitnih komponenti djelovanja Fakulteta čini znanstvenoistraživačka djelatnost bilo da je ona rezultat pojedinačnog znanstvenoistraživačkog rada pojedinca, ili pak organiziranog sustavnog rada većih ili manjih timova. U proteklom vremenskom razdoblju od 1982-1989. znanstvenoistraživački radnici Fakulteta bili su angažirani na više znanstvenoistraživačkih projekata koje financira SIZ za znanost SR Hrvatske, i to:

1. PROJEKT 71 - Istraživanje iz područja informatike, računarske znanosti i tehnike te informacijskih znanosti i sustava (završeno istraživanje).

2. PROJEKT 79 - Općenarodna obrana i društvena samozaštita, potprojekt: Primjena mikrofilma u korištenju, osiguranju i zaštiti dokumentacije osnovnih društveno-političkih zajednica u ratnim uvjetima (završeno istraživanje).

3. PROJEKT 48 - Razmjena roba i usluga na jedinstvenom jugoslavenskom tržištu sa stajališta uvjeta i potreba SR Hrvatske (završeno istraživanje). Istraživanje na ovim projektima trajala su do 1985. godine.

Formiranjem jedinstvenog SIZ-a za znanost SR Hrvatske Fakultet organizacije i informatike angažiran je na dva projekta, i to:

PROJEKT 1.11.02.04.20: Informacijski procesi u privredi i društvu s potprojektima:

- 1.11.02.04.06. Istraživanje hrvatskog ili srpskog informatičkog nazivlja i izrada englesko-hrvatskog ili srpskog informatičkog rječnika.

- 1.11.02.04.07. Razvoj organizacijske strukture pod utjecajem informatičke tehnologije.

- 1.11.02.04.16. Istraživanje svojstva i struktura standardnih modela informacijskih sustava.

- 1.11.02.04.17. Metode PIS-a uz podršku suvremenih softverskih data u funkciji upravljanja fleksibilnim proizvodnim i poslovnim sistemima.

- 1.11.02.04.18. Izrada modela mikrografskog sistema na konkretnom primjeru.

- 1.11.02.04.19 Stimulansi, otpori i ekonomski aspekti informatizacije.

PROJEKT 1.13.00.00.00. Općenarodna obrana i društvena samozaštita, potprojekt 1.13.01.12.00. - Mogućnosti organiziranja proizvodnje mornaričko-tehničkih i tehničkih materijalnih sredstava na PZT zasnovane na mirnodopskim kapacitetima male privrede.

Osim ovih projekata izrađen je veći broj projekata za potrebe privrede.

Na koncu ovog dijela valja istaći da u razdoblju od 1982-1989. god. nije riješeno pitanje Jedinice za znanstveni rad. Ono nije riješeno kadrovski. Naime, na raspisane

natječaje nitko se nije javljao. Tako nije svorena pretpostavka za još veći i aktivniji angažman Fakulteta, na području znanstvenog rada. Iako je bilo niz aktivnosti, nije moguće, upravo zbog navedene konstatacije, ocijeniti da li su otkrivene i realizirane sve aktualne potrebe udruženog rada, te sagledane mogućnosti Fakulteta, kao i da li su postignuti realni financijski i znanstveni rezultati.

4. IZDAVAČKA DJELATNOST FAKULTETA

Izdavačka djelatnost Fakulteta izvire iz ostalih djelatnosti. Preko nje se prezentiraju rezultati znanstvenoistraživačkog rada znanstvenih i stručnih radnika Fakulteta, a s druge strane ona omogućuje uspješniji studij. U razdoblju djelovanja Fakulteta na području ekonomije vlastita izdavačka djelatnost omogućavala je pokrivenost studijskih sadržaja literaturom i do 80%.

Prelaskom na znanstveno područje informacijskih znanosti ova pokrivenost značajno opada, a znanstveni radnici Fakulteta objavljuju uglavnom kod izdavačkih kuća do 5 udžbenika godišnje. To smatramo povoljnim s obzirom na prisutne financijske i ostale uvjete koji vladaju na ovom području.

U izdavačkoj djelatnosti Fakulteta posebno treba istaći godišnje kontinuirano izdavanje Zbornika radova. Uza sve poteškoće Fakultet je do sada ostvario u kontinuitetu izdavanje dvanaest brojeva Zbornika radova.

Zbornik je klasificiran kao znanstveni časopis (kriteriji propisani u SIZ-u za znanost SR Hrvatske), a pozivi na radove i njihovo citiranje iz Zbornika FOI u različitim časopisima i knjigama govori najbolje o prihvaćanju i opravdanosti njegovih izlaženja.

U Zborniku FOI znanstveni i stručni radnici Fakulteta daju znanstvenoj i stručnoj javnosti na korištenje rezultate svog znanstvenog i stručnog rada.

U okviru vlastite izdavačke djelatnosti Fakulteta svakako treba istaći zbornike radova s održanih znanstvenih skupova čiji je organizator bio Fakultet organizacije i informatike, i to:

1. Teorija i praksa samoupravne organizacije, Zbornik 2. Jugoslovenskog simpozijuma organizacionih nauka (18-20. novembra 1981, Beograd), Fakultet organizacionih nauka, Fakultet organizacije i informatike Varaždin, Visoka škola za organizaciju dela Kranj, Viša škola za organizaciju rada Novi sad, Viša škola za primjenjenu informatiku i statistiku, "Svetozar Marković", Beograd, 1983.

2. Organizacija i informatika, Razvoj, stanje i primjena u praksi udruženog rada, Zbornik radova, 3. Jugoslovenski simpozij organizacije rada (11-13. travnja 1984, Varaždin), Fakultet organizacije i informatike Varaždin, Fakultet organizacionih nauka Beograd, Visoka škola za organizaciju dela Kranj, Viša škola za organizaciju rada Novi Sad, Viša škola za primjenjenu informatiku i statistiku Beograd, Varaždin, 1984.

3. 4. simpozijum organizacionih nauka "ORGANIZACIJA RADA U SAMOUPRAVNO UDRUŽENOM RADU" - Zbornik radova - Viša škola za organizaciju rada Novi Sad, Visoka škola za organizaciju dela Kranj, Fakultet

organizacionih nauka Beograd, Fakultet organizacije i informatike Varaždin, Viša škola za ekonomiju i informatiku Beograd, Novi Sad, 9-11. decembra 1987.

4. III. memorijal "Aleksandar Đurašević" - ORGANIZACIJA- -ZNANOST I STRUKA U SUVREMENOM DRUŠTVU, I. i II. dio, Fakultet organizacije i informatike Varaždin i Fakultet strojarstva i brodogradnje Zagreb, Varaždin, 8-10. lipnja 1989.

5. SURADNJA FAKULTETA SA ZNANSTVENIM ORGANIZACIJAMA, ORGANIZACIJAMA U PRIVREDI I DRUGIM INSTITUCIJAMA

Fakultet kao znanstveno-nastavna organizacija po karakteru svoje djelatnosti upućen je na suradnju s ostalim znanstvenim organizacijama u zemlji i inozemstvu, privrednim organizacijama i njihovi asocijacijama kao i društveno-političkim zajednicama i institucijama iz domene društvenih djelatnosti. Ovom suradnjom ostvaruju se višestruke koristi; od razmjene nastavnika, iskustava, mišljenja, zajedničkog organiziranja simpozija, zajedničkog organiziranja studija, obrade pojedinih problema, pa sve do direktnih ekonomskih efekata.

Treba istaći da je FOI bio inicijator suradnje, povezivanja i organiziranja zajedničkih znanstvenih i stručnih skupova s drugim školama i fakultetima. Još uvijek je FOI vezan sa Zajednicom ekonomskih studija. Dobra suradnja postoji gotovo sa svim ekonomskim fakultetima u SR Hrvatskoj.

Od suradnje s fakultetima u zemlji ova suradnja posebno je razvijena s organizacijskim fakultetima (Fakultet organizacionih nauka Beograd, Visoka škola za organizaciju dela Kranj, Viša škola za organizaciju rada Novi Sad, Viša škola za ekonomiju i informatiku Beograd).

S Fakultetom strojarstva i brodogradnje u Zagrebu i Ekonomskim fakultetom u Zagrebu pokrenut je još 1986. godine postupak za priznavanje organizacijskih znanosti kao znanstvenog područja. To je posebno aktualizirano u 1988. godini. Naši nastavnici aktivno su sudjelovali na sva tri znanstvena skupa "Memorijal Aleksandra Đuraševića", a posebno na posljednjem koji je zajednički organiziran s FSB Zagreb. Tematika spomenutog Memorijala u pravilu je vezana na organizaciju rada.

Fakultet ima razijenu višegodišnju suradnju s Tehničkim univerzitetom u Dresdenu. Suradnja s privrednim organizacijama kao i institucijama iz domene društvenih djelatnosti svodi se na organiziranje različitih oblika seminara, izradu određenih projekata aplikativnog i razvojnog karaktera. Kao primjer navodimo dugogodišnju suradnju Fakulteta sa Zavodom za informatičku djelatnost SR Hrvatske.

Djelovanjem Fakulteta unutar različitih asocijacija (Zajednica udruženog rada za međusobnu plansku i poslovnu suradnju u informatičkoj djelatnosti SR Hrvatske, Privredna komora i dr.) stvaraju se uvjeti za sve snažniji i organiziraniji prodor znanosti, a posebno informacijske i organizacijske u praksu pojedinih privrednih i društvenih subjekata. Time se djeluje posredno i na uspješniji razvoj društvene zajednice kao cjeline.

6. VIZIJA RAZVOJA FAKULTETA

Fakultet organizacije i informatike Varaždina kao znanstveno-- nastavna i znanstveno-istraživačka organizacija treba i ubuduće razvijati znanstvena područja koja proizlaze iz samog imena Fakulteta.

Uspješnost razvoja zavisit će, prije svega, od kvalitete djelovanja Fakulteta na područjima relevantnim za Fakultet.

Kako je znanost najdinamičnije područje ljudskog roda, čije se tekovine koriste i oplemenjuju sadržaj života čovjeka, smatramo nužnim da Fakultet u svoje razvojne koncepte ugrađuje ovaj dinamizam. To konkretno znači da Fakultet mora:

- inicirati promjene u nastavnim planovima i programima, oblicima i metodama nastavnog procesa,
- inicirati i boriti se za priznavanje organizacijskih znanosti,
- kontinuirano raditi na stvaranju boljih uvjeta studiranja (prostor, oprema, literatura, uključivanje studenata u projekte i dr.),
- širiti područje istraživanja i primjene tekovina razvoja znanosti (privreda, neprivreda),
- razvijati različite oblike suradnje s drugim fakultetima u zemlji a posebno u inozemstvu.

Naravno, u uvjetima restrikcija potrošnje, a posebno još uvijek prisutnoj praksi da je to domena zajedničke potrošnje, pa sve do prihvaćanja teze da je znanost infrastruktura razvoja, proteći će mnogo vremena.

Očekivanje da se nešto mijenja samo po sebi, bez našeg htijenja, stihijski značilo bi u stvari stagnaciju Fakulteta.

Stoga smatramo da Fakultet može (a to je i dokazano) i u uvjetima restriktivnog ponašanja okoline ostvarivati svoje ciljeve, ako, jasno, definira te ciljeve, odredi sredstva, metode i načine za njihovu realizaciju i u funkciji cilja definira svoju racionalnu organizaciju.¹³

Od kreativnosti i sposobnosti znanstvenih radnika Fakulteta zapravo ovisi njegova budućnost.

13 U vezi s ciljevima želimo istaći da je Znanstveno-nastavno vijeće FOI na svojoj sjednici održanoj 30.08.1988. prihvatilo "PRIJEDLOG PROGRAMA ZNANSTVENO-NASTAVNOG RADA U FAKULTETU ORGANIZACIJE I INFORMATIKE ZA ŠKOLSKE GODINE 1988/89. i 1989/90. I NEKA RAZMIŠLJANJA O PRIORITETNIM ZADACIMA". U tom materijalu navedeni su pravci na kojima je trebalo odmah djelovati, bilo iz početka, bilo da se unekoliko mijenja postojeći način rada: a) Unapređivanje nastave b) Unapređivanje rada na projektima c) Jačanje kadrovske komponente Fakulteta d) Simpozij iz područja informacijskih znanosti e) Uspostavljanje - jačanje međunarodne suradnje f) Unapređivanje suradnje s drugim fakultetima u zemlji g) Organiziranje katedre slobodnih tema h) Organiziranje tribine nastavnika i) Organiziranje znanstveno-stručnog skupa studenata Fakulteta (Dan diplomanata Fakulteta) j) Rješavanje problema studenata k) Uključivanje studenata u znanstveni rad l) Organiziranje proslave 15. godišnjice Fakulteta 1989. m) "Dan Fakulteta" (18. prosinac) n) Dalji rad na priznavanju organizacijskih znanosti.